

Toespraak Hans Heijnen

40-jarig jubileum Milieufederatie Limburg 23-11-2011

Geachte aanwezigen,

'Je hebt altijd macht en tegenmacht nodig, bedrijfsleven en vakbonden, ontwikkeling en behoud. Dan blijft er balans. Als daartussen de verhoudingen maar goed blijven. Dat geldt ook voor de kwaliteit van de leefomgeving. Dat kunnen we als overheid niet alleen.'
Dit citaat is afkomstig van onze vorige gouverneur Leon Frissen en wil ik gebruiken als opstapje in mijn toespraak, die in het teken zal staan van terugblikken en vooruitkijken naar de toekomst van de milieubeweging.

Ik zal proberen het verhaal interessant te maken voor alle luisteraars. Dit zal niet meevallen omdat ik hier te maken heb met een zeer gemêleerd gezelschap bestaande uit onze aangesloten leden, achterban, relaties van overheid en bedrijfsleven.

Beste mensen ik wil u in elk geval nu al mijn boodschap meegeven en die is:

'De natuur- en milieubeweging was belangrijk, is belangrijk en zal ook in de toekomst belangrijk blijven'.

Hier zal ik in de loop van mijn toespraak uiteraard op terugkomen.

In 1971 werd de Milieufederatie Limburg opgericht. Wat was dat voor een jaar? Ik heb even gegoogled en het volgende gevonden.

Ajax won de Europacup 1 voor landskampioenen door in de finale het Griekse Panathinaikos met 2-0 te verslaan. Sterdspeler van Ajax is ene Johan Crujff.

In Zwitserland wordt het vrouwenkiesrecht ingevoerd.

De Sovjet-Unie lanceert de Saljoet 1, het eerste Russische ruimtestation.

De Belgische wielrenner Eddy Merckx wint de Ronde van Frankrijk.

In 1971 leerde ik ook mijn vrouw kennen.

En volgens de NOS was 1971 het jaar van de milieuvervuiling:
Astma-patiënten hapten naar lucht, vissen dreven dood in de Maas, de waterschappen trokken beken recht, het milieu-effect-rapport moest nog worden uitgevonden en het aantal wilde plant- en diersoorten nam schrikbarende snel af.

Het is dus niet voor niets dat op 23 november 1971 - vandaag precies 40 jaar geleden - de oprichtingsakte van een nieuwe Limburgse milieuorganisatie werd ondertekend door de twee oprichters, advocaat-procureur Frans Notermans uit Venlo en burgemeester Johannes Onland uit Born, in aanwezigheid van notaris Van Reij uit Sittard.

De oprichting van deze Milieuraad Limburg, waarvan de naam een paar jaar later werd veranderd in Stichting Milieufederatie Limburg, valt samen met de start van de milieubeweging en het milieubesef in Nederland.

Sinds 1971 heeft Limburg dus een belangenbehartiger op het gebied van natuur- en milieu. In 1980 zijn 60 organisaties aangesloten bij de Milieufederatie, in 1990 zijn dit er ruim 70 en in 2000 zelfs meer dan 100. Milieu blijft dus een actueel thema door de jaren heen.

De Milieufederatie is in die veertig jaar betrokken bij veel spraakmakende dossiers: Rijksweg 73 (A73), ontzanding Bergerheide, intensieve veehouderij in het Peelgebied, de afgraving van het Plateau van Margraten, de telkens veranderende plannen voor Graetheide en de uitbreiding vliegveld Beek (MAA).

In de beginjaren worden er vooral demonstraties of andersoortige acties georganiseerd, altijd met veel deelnemers. Belangrijkste motivatie voor deze mensen is dat ze vinden dat natuur en milieu aandacht moeten krijgen, dat natuur en milieu prioriteit moeten krijgen op de agenda van de overheid.

Met haar aangesloten leden heeft de Milieufederatie Limburg belangrijke successen gevierd. Zo is de Oost-Westbaan bij vliegveld Beek er nooit gekomen, is de afgraving van het Plateau van Margraten tegengehouden en is de resterende Bergerheide als natuurgebied ingericht.

Ik durf dus gerust de stelling aan dat de Milieufederatie ertoe gedaan heeft.
De natuur- en milieubeweging was in de beginperiode belangrijk!

Vanaf de jaren '90 hebben natuur en milieu - mede door alle acties van de milieubeweging - een volwaardige plaats gekregen in de afweging van belangen. Het concept van de Ecologische Hoofdstructuur wordt geboren, de MER gaat onderdeel uitmaken van beleidsplannen, de waterschappen gaan de verdroging tegen, natuurontwikkeling en natuurcompensatie worden omarmd door de overheid, enzovoort...

De rol van de Milieufederatie verandert mede als gevolg van al deze positieve ontwikkelingen uiteraard ook: van actievoerder naar een door de overheid erkende non-gouvernementele organisatie die in het voortraject over allerlei ontwikkelingen meedenkt. De Milieufederatie wordt betrokken bij de Reconstructie van het platteland, de Innovatie Agenda Duurzame Veehouderij Limburg, het Racecircuit de Peel en bij structuurvisies van een steeds groter aantal gemeenten in Limburg.

Ook hier worden successen geboekt, zij het vaak minder zichtbaar, omdat de Milieufederatie meedenkt tijdens overleg, in voortrajecten van besluitvorming of door het gevraagd en ongevraagd geven van adviezen. Een zeer mooi resultaat is de onlangs overeengekomen plek voor het nieuwe Dierenwelzijnscentrum in Born. Hieruit blijkt dat wanneer de natuur- en milieubeweging in een vroeg stadium bij planvorming wordt betrokken er een breed gedragen oplossing kan worden gevonden.

Overigens neemt dat niet weg dat de Milieufederatie nog altijd, indien het natuur- en milieubelang daarom vraagt, de weg naar de rechter weet te vinden, zoals bij de Buitenring Parkstad

Ook nu weer durf ik de stelling aan:
De natuur- en milieubeweging is belangrijk!

Het natuur- en milieubeleid waarvoor in de jaren '80 en '90 het fundament is gelegd, werpt vooral na 2000 zijn vruchten af. Maar daar waar natuur en milieu een plek weten te veroveren worden - zo hoor je vaak - andere, vaak economische activiteiten belemmerd. En dat wordt door partijen die opkomen voor de belangen van de ondernemer als hinderlijk ervaren. Zo zeer zelfs dat de voorman van het VNO, de heer B. Wientjes, zich in 2008 in een toespraak liet ontvallen :

'Iedereen kan begrijpen dat de economisch motor hapert en tot stilstand komt in het moeras van regelgeving waarin wij terecht zijn gekomen. Het versoepelen van de regelgeving is niet voor niets de hoogste prioriteit van VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland.'

Inmiddels is anno 2011 duidelijk geworden dat de Rijksoverheid een schrikbarende 70 procent gaat korten op het natuur- en milieubeleid. Omdat de bezuiniging aanmerkelijk groter is dan het gemiddelde op andere sectoren mag gerust gesteld worden dat het hier om een politieke keuze gaat. Het concept van de EHS, het aaneengesloten netwerk van natuurgebieden, wordt hiermee op belangrijke punten onderuit gehaald. In het kielzog van de bezuinigingsmaatregelen wordt de Natuur Wet zodanig aangepast dat deze inmiddels al de toepasselijke naam 'Natuur Weg' heeft gekregen.

En als nu door al deze ontwikkelingen de nachtegaal uit ons bronsgroen eikenhout verdwijnt... Is dat dan erg?

Om met de woorden van de volgende spreker, Bas Haring te spreken: het is niet erg voor de nachtegaal, die is er namelijk niet meer en kan het dus niet erg vinden. Maar ik vind het wel erg, omdat ik deze soort ken en geniet van zijn kenmerkende en prachtige zang. Veel andere Limburgers zullen het waarschijnlijk ook erg vinden. Niet alleen omdat de nachtegaal weg is, maar ook omdat hun volkslied dan herschreven moet worden.

Een lichtpunt is dat het bedrijfsleven anno 2011 sterk meer inzet op verduurzaming. Zo is de LLTB gestart met de Innovatieagenda Duurzame Veehouderij, produceert papierfabrikant Van Houtum Cradle-to-Cradle gecertificeerd hygiënepapier en brouwt de Gulpener Bierbrouwerij klimaatneutraal bier. Steeds meer bedrijven ontdekken de (concurrentie)voordelen van duurzaam ondernemen. Dat is een goede ontwikkeling, die wij als Milieufederatie graag ondersteunen.

In ons Meerjarenbeleidplan 2012-2017 hebben we de missie van de Milieufederatie opnieuw geformuleerd. Deze luidt:

De Milieufederatie wil naast dé provinciale belangenbehartiger voor natuur, milieu én landschap in Limburg, tevens de organisatie zijn die de krachten in Limburg bundelt om de omslag naar een duurzame samenleving zo snel mogelijk te verwezenlijken.

De wijze waarop wij als belangenbehartiger in de komende jaren gaan opereren wordt in sterke mate bepaald door het verschil in vanuit natuur- en landschap gewenste ontwikkelingen en de feitelijke ontwikkelingen.

Hoe groter dit verschil is, hoe groter onze drive zal zijn om er daadwerkelijk voor te knokken én actie te voeren.

Wat dit betreft zou je de maatschappij als geheel het beste kunnen vergelijken met een bootje op een grote, sterk stromende meanderende rivier. De meest efficiënte en effectieve koers is het volgen van de hoofdstroom in het midden van de rivier.

Als gevolg van het uit onbalans raken van maatschappelijke krachten raakt de boot uit koers en belandt op de rechteroever. Dit roept zoveel tegenkrachten op dat vervolgens de boot na enige tijd op de linkeroever terechtkomt. U voelt het wel aan, dit schiet niet echt op. Momenteel zitten we helaas als natuur- en milieubeweging op de verkeerde oever. Onze doelen raken steeds verder uit zicht met als gevolg dat er zich weer spanning gaat opbouwen in een poging weer de andere oever te bereiken. Dat laatste zal zeker weer lukken, maar ten koste van wat? En wat verliezen we intussen in Limburg en de rest van Nederland aan natuur en landschap?

En dan ben ik nu bij mijn laatste punt belandt en dat is dat:

De Milieufederatie dus ook zeker in de toekomst belangrijk zal zijn!, Nodig is als een organisatie met visie!

Een organisatie die daadwerkelijk bijdraagt aan belangrijke veranderingen in de samenleving en er mede voor zorgt dat de boot in de balans van alle verschillende belangen op de hoofdcoers blijft.

Ik begon met de woorden van Frissen en wil er ook graag mee afsluiten: 'Je hebt macht en tegenmacht nodig'. We willen graag deze lijn de komende veertig jaar doortrekken, zodat we een 'sjoon Limburg' houden voor de toekomstige generaties.

Bedankt voor uw aandacht en ik wens u verder een heel prettige en aangename middag.